

DE REGIONALA KONSTKOMMISSIONERNA

I Finland finns 13 regionala konstkommissioner, vilka vid sidan av centralkommissionen för konst och statens konstkommission bildar en del av hela systemet för befrämjande av konsten.

Det primära syftet med revisionen har varit att utvärdera de regionala kommissionernas verksamhet i förhållande till de målsättningar som uppställts för dem. Centrala ämnen för revisionen har varit kommissionernas ställning och uppgifter samt de förändringar som inträffat i dem, ekonomin och ekonomiförvaltningen, den externa och interna styrningen av verksamheten, understöds- och stipendieverksamheten samt uppföljningen och övervakningen.

De regionala konstkommissionerna, ursprungligen länens konstkommissioner, har grundats i slutet av 1960-talet på regionalpolitiska grunder. Länsstyrelserna utser kommissionernas medlemmar. Kommissionernas administrativa personal hör till länsförvaltningens organisation. Länsförvaltningen betalar ur sina egna anslag löneutgifterna för dessa personer. Undervisningsministeriet tilldelar konstkommissionerna anslag för skötseln av de konstbefrämjande uppgifterna.

De regionala konstkommissionernas totala finansiering har år 2000 varit ca 35 Mmk, av vilka länsstyrelsernas andel har utgjort ca 7,6 Mmk dvs. 22 %. Konstkommissionernas årliga totala utgifter har per kommission varit i genomsnitt ca 2,7 Mmk. Det totala beloppet för kommissionernas anslag för främjande av konsten har under de senaste 25 åren hållits på reellt sett oförändrad nivå. Hela konstkommissionssystemets betydelse är inte särdeles stor i undervisningsministeriets finansiering av konst- och kultursektorn. I systemet med konstkommissioner är också för sin del de regionala konstkommissionernas andel av finansieringen synnerligen liten.

Vid revisionen har konstaterats att budgeteringen av konstkommissionernas förvaltningsutgifter i statsbudgeten inte till alla delar har skett i enlighet med den lag som gäller organiseringen av konstfrämjandet. Sådana utgifter har nämligen så gott som från verksamhetens tidigaste år budgeterats att betalas också ur de anslag som motsvarar tippningens och penninglotteriernas vinstmedel. År 2001 hade för dessa medel budgeterats 7,5 Mmk. Revisionsverket har ansett att budgeteringen av konstkommissionernas förvaltningsutgifter bör korrigeras så att den motsvarar bestämmelserna i nämnda lag.

Vid revisionen av de regionala konstkommissionerna har det varit synnerligen svårt att bilda sig en bild av huruvida de överhuvud har fungerat effektivt, ekonomiskt och resultatrikt. Den grundläggande orsaken till detta är att för bedömningen av dessa frågor inte tills vidare existerar verktyg för utvärderingen. De regionala konstkommissionerna har emellertid på basis av revisionen en uppenbart betydande och viktig ställning i främjandet av konsten på det regionala planet.

Av kommissionernas externa rapportering har inte heller kunnat bildas en sådan enhetlig bild som hade möjliggjort en jämförelse av kommissionernas verksamhet och deras resultatutfall. En

jämförelse förutsätter enligt revisionsverkets åsikt att det årligen görs upp en enhetlig rapport om kommissionerna.

På basis av revisionen är de regionala konstkommissionernas ställning problematisk i förhållande till det statliga konstkommissionssystemet och länsförvaltningen. Konstkommissionerna har förblivit en synnerligen avskild del av det statliga konstkommissionssystemet, trots att hela systemet borde bygga på ett samfällt uppställande av målsättningar. Denna avskildhet har ytterligare accentuerats i arbetet för utvecklande av konst- och länsförvaltningen, där de regionala konstkommissionerna i första hand har betraktats som en del av länsförvaltningen. Revisionsverket har ansett att de regionala konstkommissionerna både funktionellt och administrativt borde knytas fastare till det statliga konstkommissionssystemet. Samtidigt bör i sin helhet på nytt bedömas de regionala konstkommissionernas ställning i samband med länsförvaltningen.

I flera olika sammanhang har föreslagits att de regionala konstkommissionernas administrativa personal borde överföras från länsstyrelserna antingen till undervisningsministeriet eller till att lyda under centralkommissionen för konst. Exempelvis riksdagens kulturutskott har förutsatt att denna personal skall överföras till att lyda under centralkommissionen för konst. Trots att ärendet har ingått rentav i undervisningsministeriets verksamhets- och ekonomiplan, har saken ändå inte framskridit.

Enligt observationerna vid revisionen har den resultatstyrning av de regionala kommissionerna som undervisningsministeriet och länsstyrelserna bedrivit varit till många delar bristfällig, oklar och inexact. Detta sakernas tillstånd har berott delvis på kommissionernas oklara administrativa ställning, men också på att faktagrunden för en resultatstyrning överhuvud inte har möjliggjort någon effektiv styrning. En motsvarande brist har kunnat konstateras också i den strategiska styrningen: på riks- och regionplanet har man inte tillsvidare förmått åstadkomma en sådan konstpolitisk strategi, som hade underlättat å ena sidan undervisningsministeriets styrning av de regionala konstkommissionerna och å andra sidan inriktandet av de regionala konstkommissionernas verksamhet.

Stipendie- och understödsverksamheten i anknytning till konstfrämjandet har av hävd utgjort kommissionernas centralaste verksamhetssektor. För detta ändamål användes år 2000 ca 14 Mmk. Stipendieverksamheten har på senare år kvantitativt gått om understödsverksamheten. För stipendieverksamhet använde kommissionerna år 2000 nära 10 Mmk. Vid revisionen har observerats att de lagstiftningsmässiga grunderna för bedrivandet av denna verksamhet emellertid har saknats: i lagen (734/69) och motsvarande förordning (845/69) om konstnärsprofessorernas tjänster och statens konstnärsstipendier ingår bestämmelser endast om konstnärsstipendier som beviljas av statens konstkommissioner, deras belopp och beviljande. Ifall det önskas att de regionala konstkommissionerna alltjämt beviljar sådana stipendier, har revisionsverket ansett att bestämmelserna bör kompletteras till denna del. Därtill har vid revisionen noterats att kommissionernas administrativa förfaranden i processerna vid beviljande av statliga understöd i viss mån avviker från varandra.

Den uppföljning av konstsektorn som bedrivs av de regionala konstkommissionerna borde enligt revisionsverkets uppfattning utvidgas från att omfatta kulturverksamheten på den kommunala sektorn även hela den regionala konstsektorn. På basis av revisionen kräver även den utvärdering som de regionala konstkommissionerna gör av sin egen verksamhet en större systematik och mera innehåll.

Enligt revisionsverkets förmenande behövs även åtgärder i syfte att utveckla den interna styrningen, övervakningen och granskningen av konstkommissionernas ekonomiförvaltning.